

[...] Az érettségim – magyar szóbelin – Petőfiről, Puskinról és Heinéről kellett beszélnem. Nagyon élveztem, hogy kimondhattam néhány ártatlanságot, amit korábban nem volt szabad. A történethez az is hozzátartozik, hogy Eörsi István vitt el először Füst Milán esztétikai előadásaira. Fanatikus hódolattal csüngtem a Mesteren. Minden szombaton meghallgattam az előadását. Később svéd nyelvre fordítottam a *Feleségem története* egy fejezetét, esztétikájának és a *Hábi Szádinak* egy-egy részletét.

Az érettségi után könyvtár szakra akartam felvételizni. A dolgozat Dózsa Györgyről szólt. Dózsa György históriáját ismertem, Juhász Ferenc *Tékozló országaról* is írtam, ami akkor még egészen új könyv volt. Ezt követően – most azt hiszed, hogy hazudok, pedig így volt! – az erdélyi magyar írókról kellett szóbeliznem. Minden nagyszerűen ment. Aztán következett a politikai kérdés: Nasszerről, Egyiptom elnökéről kellett volna beszélnem. Az égvilágon semmit sem tudtam Nasszerről. Ez még nem is lett volna olyan nagy baj! Azt is megkérdezték, hogy az apám, aki órás volt, tartott-e alkalmazottat. Van, aki azt mondja: 1956-ban ilyesmit már nem kérdeztek. De kérdeztek!

– Biztosan kérdeztek!

– Aztán kaptam egy levelet, hogy nem vettek fel. Akkor büszkeségből vagy mit tudom én, miből, nem fellebbeztem, és azután esztergályos lettem, legalábbis esztergályozást tanultam egy óra- és műszerkészítő vállalatnál, ahol az apám és nagybátyám is dolgozott. 1956. december 6-án már Bécsben voltam...

– Két rejtélyt szeretnék tisztázni: 1. a Gottlieb-Gulyás rejtélyt; 2. a magadkorú fiatalok miben hittek 1956-ban?

– Először is: ötvenhat. Nem olyan egyszerű, hogy miben hittünk. Egy olyan világban éltem, ahol kontra és rekontra is volt. Az én családom a kommunizmust úgy élte át, hogy egyszerre volt számunkra hálás és gyűlöletes. Örültem, hogy megszabadultunk a németektől és nyilasoktól, de ugyanakkor, amit helyette kaptunk, az ugyanolyan elviselhetetlen volt.

1943-ban a Kiscelli lakásunkat el kellett hagynunk. A beköltöztetett keresztény család szégyellte magát, az egyik szobát nem használták, ott őrizték a holmijainkat. Amikor lovas kocsin a kisebb lakásba költöztünk, a kocsis maga mellé ültetett a bakra, s én foghattam a gyeplőt. Sohasem voltam olyan boldog, mint akkor.

Amikor a „csillagos” házba költöztünk, apámat és Béla nagybátyámat elvitték munkaszolgálatra, anyám pedig a téglagyárban dolgozott. Gabi bátyám a zsidóktól megtisztított Óbudán maradt. Nagymamát a gettóba vitték, én pedig egy svéd védett házba kerültem. Anyámat egy katolikus pap mentette ki a sorból, bátyámat Óbudán bújatták. A közvetlen családból mindenki életben maradt. A kiskőrösi rokonok Auschwitzban pusztultak el, Gyuri bácsi munkaszolgálatosként halt meg, nagymama több testvére eltűnt, rokonok, barátok nem tértek vissza sohasem. Nagyon sok zsidó magába fordult a fájdalommal, és megfeledkezett az életmentőről. Axiómát csinált abból, hogy a magyarok gyilkosok. A mi családunk is gyászolta

[...]